

สถานภาพและบทบาทตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัย ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

เสาวนีย์ สีทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

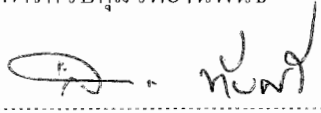
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

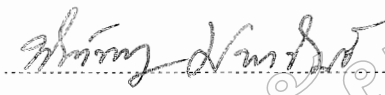
กรกฎาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

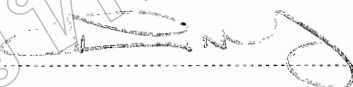
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ เศวตนีย์ สีสอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

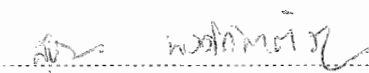
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันท์ชญาน์ มหำจันทร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ดร. สาทิศ สุกกุด)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันท์ชญาน์ มหำจันทร์)

.....กรรมการ
(ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 29 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ผู้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ สนับสนุนทั้งสามท่าน คือ รศ.ดร. ฉลอง ทับศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. สารทิศ สกุลกู และ ดร. สุวดี สกุลกู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ในการแนะนำตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้า ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสามท่าน เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และให้แนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

ขอขอบคุณนิสิตจิตอาสา ได้แก่ นิสิตปริญญาโทจากคณะพยาบาลศาสตร์ นิสิตปริญญาตรีรหัส 54 สาขาวิชา การสอนภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา รวมประมาณ 40 คน ที่ให้ความช่วยเหลือในการอ่านหนังสือเสียงระบบเคซี เพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณตัวแทนนักเขียนวรรณกรรมร่วมสมัย นามปากกา ชมัยกร แสงกระจ่าง ศักดา สากแก้ว ประภัสสร เสวิกุล วินทร์ เลียววาริณ กนกวลี พจนปกรณ์ และ น้ำฟ้า ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และขอบคุณสาขาวิชาไทยศึกษา ศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และบัณฑิตวิทยาลัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการด้านเอกสารรับรองต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือ และกำลังใจจากคุณพ่อคุณแม่ พี่น้อง และเพื่อน ๆ ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมาก ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชานามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่าน เป็นอย่างยิ่ง

จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เสาวนีย์ สีสอง

53910285: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ศศ.ม. (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: สถานภาพ/ บทบาท/ ตัวละคร/ คนพิการ/ นวนิยายร่วมสมัย/ สังคมไทย

เสาวนีย์ สีสอง: สถานภาพและบทบาทตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัย ภาพสะท้อน
สถานภาพในสังคมไทย (STATUS AND ROLES OF HANDICAP CHARACTERS IN
CONTEMPORARY NOVEL: THE REFLECTION OF STATUS IN THAI SOCIETY
ADISORY COMMITTEE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ฉลอง ทับศรี, รศ.ดร.,
สารทิส สกุลฤๅ, ดร., สุวดี สกุลฤๅ, ดร., 454 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยเรื่อง สถานภาพและบทบาทตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัย ภาพสะท้อน
สถานภาพในสังคมไทย (Status and roles of handicap characters in contemporary novel: The
reflection of status in Thai society) มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของ
ตัวละครพิการ โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ผ่านนวนิยายร่วมสมัยที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับคนพิการให้
เห็นถึงสถานภาพของคนพิการที่เป็นจริงในสังคมไทย 2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ และแนวคิดของ
ผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัยที่มีสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ

ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ซึ่งมีนวนิยาย
จำนวน 14 เรื่อง พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2533 – 2553 เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้พิการทางสายตา การวิเคราะห์
ข้อมูลจึงใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening Coding) ประกอบการวิเคราะห์
ด้วยมือ และการใช้เครื่องมือเคลซี่สำหรับผู้พิการทางการเห็น จากการวิเคราะห์การวิจัยเอกสาร
พบว่า ตัวละครพิการประเภทต่าง ๆ มีสถานภาพและบทบาทแตกต่างกันไปทั้งตัวละครพิการที่มี
สถานภาพความพิการ โดยกำเนิด และผู้ที่มีสถานภาพความพิการภายหลัง และปัจจัยที่ส่งผลต่อ
สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นสถานภาพของคนพิการที่เป็นจริงใน
สังคมไทยว่า มีสถานภาพแตกต่างกันไป นอกจากนั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก
การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ จำนวน 6 คนพบว่า ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมาย
ในการเขียนนวนิยายเพื่อสร้างกำลังใจให้แก่ผู้อ่านและคนพิการ และตั้งคำถามกับสังคม ผู้ให้ข้อมูล
ให้ทัศนะว่าสถานภาพและบทบาทของคนพิการดีกว่าในอดีต แต่ก็มีคนพิการอีกจำนวนมากที่ยัง
ขาดโอกาส สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา เป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญต่อคน
พิการ การได้รับโอกาสจากสังคมของคนพิการเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก รัฐบาลควรสนับสนุน
สวัสดิการสำหรับคนพิการในทุก ๆ ด้านอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

53910285: MAJOR: THAI STUDY; M. A. (THAI STUDY)

KEYWORDS: STATUS/ ROLE/ CHARACTER/ HANDICAP/ CONTEMPORARY NOVEL/
THAI SOCIETY

SOUWANEE SEESONG: STATUS AND ROLES OF HANDICAP CHARACTERS
IN CONTEMPORARY NOVEL: THE REFLECTION OF STATUS IN THAI SOCIETY
ADISORY COMMITTEE: CHALONG TUBSREE, Ed. D, 454 P. 2012.

This research aims to 1) study status and roles of handicap characters in contemporary novel of handicap and study status of handicap in Thai society through the analysis and synthesis of contemporary novel 2) study concept and experience of contemporary authors towards role of handicap characters.

The documentary research and interviewing was applied. There were fourteen contemporary novels that published during 1990-2010. According to vision condition as the researcher is a blind, the data was analyzed by Deep Listening Coding (DLC), manual coding, and digital accessible information system (DAISY). The finding found that each type of handicap actors had different status and roles both who are born disabled and disable after birth and factors effect status and roles of handicap characters which reflect the fact of different handicap status in Thai society. In term of interviewing from 6 contemporary authors, the results showed that the author's objective was to encourage readers and handicap and questioning to society. The author express their attitude that status and roles of handicap were better than in the past, however, there are still many handicap who lack of opportunity. Family and education were important social organizations to handicap. The opportunities from society are extremely important for handicap. Government should support the welfare of disabled persons in all aspects thoroughly and properly.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
กรอบแนวคิดหลัก.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สรุปท้ายบท.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางสังคม.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางสังคม.....	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร.....	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วรรณกรรมร่วมสมัย.....	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทย.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละครในนวนิยายร่วมสมัย.....	49
สรุปท้ายบท.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	62
การออกแบบวิจัย.....	62
การกำหนดผู้ให้ข้อมูล.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การตรวจสอบข้อมูล.....	72
การจัดการข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล.....	74
สรุปท้ายบท.....	74
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	162
สรุปท้ายบท.....	188
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	190
สรุปผลการวิจัย.....	190
อภิปรายผลการวิจัย.....	195
ข้อเสนอแนะ.....	206
บรรณานุกรม.....	207
ภาคผนวก.....	214
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	454

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รายชื่อนวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการที่ตีพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2553 และได้คัดสรรสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้..... 5
2	รายชื่อนวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการ ที่ตีพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2493 – 2553..... 63
3	รายชื่อนวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการที่ได้ปรับเปลี่ยนจากตารางที่ 2 65
4	รายชื่อนวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการที่ได้คัดสรรสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ที่ตีพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2553..... 67
5	รายชื่อนวนิยาย จำแนกตามจำนวนหน้าของแต่ละเรื่อง นามปากกาผู้ประพันธ์ และปีที่พิมพ์..... 75